

ARKADIUSZ ŚLABIG

PAP ŚLUPSK

WIELKOPOLSKIE FORMACJE BEZPIECZEŃSTWA PUBLICZNEGO W LATACH 1918-1920

Rewolucja w Niemczech w listopadzie 1918 r. i upadek Cesarstwa umożliwiły Polakom faktyczne przejęcie władzy na terenie prowincji poznańskiej (*Provinz Posen*), wchodzącej dotąd w skład Królestwa Prus. Proces ten odbywał się początkowo drogą negocjacji przedstawicielstw polskich z władzami pruskimi, później w trakcie zbrojnego powstania. Przejmowaniu władzy towarzyszyła troska o bezpieczeństwo publiczne zagrożone fermentem rewolucyjnym w szeregach wojsk, wzmagającym się szowinizmem, szczególnie groźnym na terenie mieszanym narodowościowo i wyznaniowo, czy wreszcie pospolitą przestępczością nasilającą się w czasach politycznego i gospodarczego zamętu. Celem niniejszego opracowania będzie zarysowanie organizacji i działalności trzech wielkopolskich formacji policyjnych: Straży Ludowej (SL), Policji miasta Poznania i Żandarmerii Krajowej (ŻK). Ramy chronologiczne wyznaczają: listopad 1918 r. (powołanie Straży Ludowej) oraz przełom czerwca i lipca 1920 r. (wcielenie funkcjonariuszy Policji miasta Poznania i ŻK do ogólnopolskiej Policji Państwowej). Podczas analizy materiałów źródłowych i opracowań, mających związek z poniższym tematem, autor zetknął się z niepełną pisownią nazwisk (brak imion lub tylko inicjał imienia). Dotyczy to głównie nazwisk niemieckich.

Zgodnie z literą prawa międzynarodowego, aż do momentu podpisania przez Niemcy traktatu pokojowego prowincja poznańska była wciąż ich częścią. Nie zmienił tego fakt opanowania przez wojska powstańcze i tymczasową polską administrację niemal całej prowincji już w styczniu 1919 roku. W trosce o ład prawny i administracyjny prowincji, uwzględniając trudną sytuację międzynarodową Poznańskiego, naczelne władze, reprezentowane przez Komisariat Naczelnej Rady Ludowej (KNRL), zdecydowały się utrzymać pruski porządek prawny oraz dotychczasową strukturę władzy terenowej, wypełniając ją jednak, na ile to było możliwe, polskim personelem. Zasada ta dotyczyła także wielkopolskich formacji bezpieczeństwa publicznego. Na dobre podjęły one swą działalność w okresie powstania wielkopolskiego. W zakresie organizacji i funkcjonowania wyraźnie nawiązywały do wzorów pruskich. Dlatego konieczne jest naszkicowanie struktury organizacyjnej pruskich organów policyjnych.